

I 24 Lib. II. De Martyrum dignitate,

P. 148. 2.

Tuccius.

Martyres
sacrificium
Ecclesiae.

S. August.
Consortium
Dominici
corporis, &
Martyrum
in altari.

Sapi. 3. 6.

S. Cypri.

Vatab.

ad finem destinatum perducit. Dicitur ergo v. 1. *Domine probasti me, & cognovisti me, &c.* (Christus loquitur, vel populus fidelis probatus per passionem, & mortem) intellexisti cogitationes meas de longe. Tuccius relatus suo præmisso 3. effert: intellexisti pascere meum de longe, vel intellexisti me pastorem: aut etiam, adfiscasti me pastorem. Pafcit Christus, & Pastor appellatur, dum patitur, dum in Cruce moritur. Subtextit plus Vates v. 17. *Mibi autem nimis honorati sunt amici tui, Deus, nimis confortatus est principatus eorum.* Tuccius verut: *Mibi autem quam pretiosi Pastores tui, Deus.* Ast qui nam hi pastores? Certè Martyres Ecclesiae, juxta Magni Gregorii expositionem Homi. 27. in Evan. & in 1. Reg. c. 14.lib. 5. & l. 7. Epif. 29.

450 Accedo ad Alterum Eucharistici Sacramenti, & Martyrii finem. Etenim, eo utrumque spectat, ut habeat Ecclesia oblationem, hostiam, sive sacrificium Deo in odorem suavitatis offerendum. Inde ea Ecclesiae consuetudo condendi sub altari, ubi corpus Christi offertur, Martyrum corpora. De quo Apoc. 6. 9. & ibi faci Interpretes multa, & S. Aug. Ser. 11. de Sanctis, S. Ambro. Epif. 85. Convenienter igitur (ait Aug.) & quasi pro quodam consortio, ibi Martyribus sepulchra decreta est, ubi mors Domini quotidie celebratur. Preme illud, pro quodam consortio: quasi sacrificii sors sit Christo, & Martyribus communis. Unde à SS. Patribus sàpè Martyres appellantur, holocausta ratione prædicta, vñlima perfecta, oblationes Deo gratae, & acceptae. Ad Philip. 2. 17. ajebat Paulus; sed eti immolor: Chry. ibi: vñlima quædam, & hostia evado. Theodoret. verò: *Hæc autem dicit eos consolans, & docens magnitudinem martyrii, quod immolationis, & sacrificii cuiusdam locum obtinet.* Ubi noster Velazquez observat, Martyres dici hostias, victimas, & holocausta, non eò solum modo, quo probæ actiones esse dicuntur sacrificia; sed fortiori quidem ratione, quæ ad hanc illis appellationem reddendam plus nos strigat, quòd se totos in odorem suavitatis Deo obtulerint. Pervia etiam sunt pro insituro nostro Sapientiae verba c. 3. 6. ubi sermonem esse de Martyribus littorarium rectè probat ex Patribus Gonsalvus Cervantes in suis ad Sapientiae librum Commentariis. *Tanquam aurum in fornace probavit illos, & quasi holocausti hostiam accepit illos.* Græcè legitur: *Quasi holocaustum hostia, victimæ, sacrificii, sacrificeionis.* Nonnulli Patres, præsertim S. Cypri. lib. de Exhortatione martyrii cap. 12. vertunt: holocausta hostia: non enim (ait Cervantes) unum holocaustum, sed plura holocausta reputant esse unius iusti martyrium, plura simul pro Christo pati cupientis, saltemve parati. Anasthasius Episco. Nicænus q. 9. in Scripturam legit: *Et tanquam oblationem sacrificii accepit.* Vatablus, ut solidum sacrificium accepit: id est, sibi quæm gratissimum, & quæm acceptissimum fuit suorum Martyrum sacrificium: quod omnino solidum nominatur, quasi alia, qua præter Christum, ejusque corpus verum, & mysticum offerantur Deo, respectu horum, non solidum corpus, sed umbratile sit. Si vero agnoscere exoptas, quo rigore Theologico dici queat martyrio inesse veram sacrificii rationem, confule Thomam Vualensem to. 3. c. 117. num. 4. Cordubam lib. 1. q. 5. dub. 6. nostros

Justinianum in c. 2. Epif. ad Philip. v. 17. & Vazquez 3. p. q. 83. n. 40.

C A P. V.

Martyrum dignitas attingat ne vel aliquo modo superet Apostolorum celsitudinem.

451 **T**anta esse videtur Apostolorum dignitas, & pro hoc dignitatis excelluQuanta sit
Apostolorum
dignitas. tam eximia in eos jaæta ab Scriptura, & Patribus encodia, ut neque attingi, neque superari per nullam aliam ulla ratione possit. Unde S. Thom. 1. 2. q. 106. a. 4. & in Comment. ad P. 44. & 49. & alibi saepè temeritatis nota eis inuitur, qui Sanctos aliquos aut in gratia, aut in gloria Apostolis coæquaverit. Et quidem in sacris Litteris primum dignitatis locum occupare videntur Apostoli ad Ephes. 4. 11. & 1. ad Corin. 12. 28. *Vos autem estis corpus Christi, & membra de mero:* ^{1. Corin.} quasi Ecclesia sit quoddam corpus mysticum, cuius pars præcipua (post Christum sunt Apostoli, proprie subtextit: *Et quodam quidem posuit*) Deus in Ecclesia, primum Apostolos, secundo Prophetas, tertio Doctores, deinde Virtutes, &c. Ubi S. Bruno: *Primum, id est, in principio, & excellentissimo gradu ponens* ^{S. Bruno,} *Apostolos.* Et S. Ambro. *Caput in Ecclesia* ^{S. Ambr.} *Apostolos posuit.* Nam licet Christus caput Ecclesiæ sit, hujus capitis corona, & ornamentum sunt Apostoli. Cantic. 5. 11. *Caput Can. 5. 11.* *ejus aurum optimum.* Caput ex nonnullorum mente, est corona capitis aurea. Hebraicæ kethen paz: ubi kethen est res rotunda, seu in modum sphærae, vel globi, ut explicant Rabbi Salomon, & Abenezra. LXX. pro optimum meaque. vertunt cephas, quod lapidem significat, & LXX. est Petri nomen à Christo impositum Joan.

1. 42. *Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.* Rabbi Abenezra significari putat voce illa *paz, lapides pretiosos, corona ornatum.* Istiusmodi sunt Apostoli, Petro duce, & coryphæo. De quibus Zacharias c. 9. 16. *Lapides sancti elevabuntur super terram.* Pro fandi Hebraicæ est nezer, id est, corona, diademata. Unde transfrunt nonnulli cum Vatablo, *Lapides diadematis, vel corona.* Tigurina, *lapides concreti in sublimi ferentur.* De Apostolis principe sensu hæc capienda sunt, ut plausibilior fert explicandi ratio. Chaldaeus aliter extulit: *Eliget eos sicut lapides superhumeralis:* cum apertissimo intuitu ad 12. gemmas, quæ erant in Ephod, & Rationali Pontificis Hebreæ inscriptæ duodecim Patriarcharum nominibus, qui totidem præsignarunt Apostolos. Audiendum jam S. Hieronymus in c. 28. Ezech. *Verus Pontifex secundum ordinem Melchisedech portat in pectore, portat in humeris, ut in 12. Lapidibus, duodecim Apostolorum numerum, & in duabus onychinis urisque Testamenti Sacramenta demonstrat.* Et eosdem Apostolos elevavit super caput suum in formam pretiosa corona, atque illuſtrissimi diadematis. Nihil dici poterat pro Apostolorum celsitudine, & principatu opportunius, & expressius. Corona enim, & lapides illam exornantes summum tenent locum. Qui vero gravissimas laudes pro Apostolicæ dignitatis culmine velit, consultat nostros Bellarminum lib. 4. de Ponti. c. 35. *Suarium tom. 2. in 3. p. Justinianum, &* Corne-

Et eminentia, Cap. V.

I 25

Cornelium in Epis. Pauli. Ex quibus effici videtur, Apostolatum sublimiore esse martyrio, & Martyres longè superari ab Apostolis dignitate, & excellentia.

452 Nihilominus tamen in hac de primatus concertatione inter Apostolatum, & Martyrium; inter Apostolos, & Martyres, habeo quod in martyri, & Martyrum commendationem proponam, non tam ut causam dirimam, quām ut ab aliis dirimiratur, pensatis auctoritatis, & rationum momentis. In primis, illud certum videtur aliquam esse comparationem mutuam imò excessum cum limitatione inter Martyrium, & Apostolatum;

Componi potest martyrium cum Apostolatum. Martyres, & Apostolos. Sic Ecclesiæ Patres, & Doctores sapientissimi conferunt non semel Martyres cum Apostolis. Unius Blesensis donabo verba Epis. 48. loquentis de Anglo Thoma, inclito Christi Martyre, ita: *Dedit Dominus Anglie Thomam nostrum, non invitaverimus India Thomam suum: sit Thomas Apostolus in India, sit Thomas Martyr noster in Anglia.* Eat qui voluerit in Indianum ad suffragia Beati Apostoli, tam longa peregrinatio nimis laboriosa est mibi, mibi sufficit Thomas meus: ille palpavit latum Domini, & fixuras clavorum, ille, qui vidit, credit; atque holocaustum Christi, & pro Christo se obvulsi. Non labore Martyrem cum Apostolo comparare, cum Apostolus sit major Martyre, sed gloriosum est nobis habere Martyrem, qui Apostoli nomen habeat, & Apostolatum imitetur, aut vincat. Non indignatur Apostolus, quia nec indignatur Dominus Apostolorum, & Martyrum, si quandoque Spiritus S. in operatione virtutum pleniū, & celebrius alius se infundet: & hæc inquit Dominus, faciet, & majora horum faciet. Accinit humiliè instituto nostro S. Petrus Damia. Serm. 17. de S. Vitale Martyre, commendans etiam S. Apolinarem, ita praecelerare. *Gaudet nobilis ursus Ravenna, quæ licet ardua sis muralis machina celsitudine, multo tamè excelsus Beatorum Martyrum dignitate.* Lapeide quidem propugnaculus inexpugnabiliter cincta, sed valde inexpugnabilius fortium Christi militum protectione vallata; quæ quodammodo Romanis arcibus amicabiliter amula, sic per duos præcipitos Martyres, Vitalem videlicet, & Apolinarem, mater esse meruisti, & Domina circum politarum quarumlibet urbium; scit illa per duos summos Apostolos, Petrum scilicet, & Paulum, totius orbis sibi vendicat principatum, & quasi caput reliquis civitatibus facta, ita coruscas duorum splendore Sanctorum, velut humana facies geminorum luminibus oculorum. Sunt etiam plures Patres, qui Martyrem Latronem, Dominicum Martyrii collegam, cum S. Petri, & reliquis Apostolis component, imò & in aliquibus præponant. Videndum Goffridus Abbas Vindocinensis Ser. 10. de Latrone salvato in Crucifixione, ubi rem latè, & ingeniosè expendit.

453 Deinde, videntur non esse censurâ aliqua digni, qui Sanctos alios in sanctitate Apostolis coæquaverint, imò & prætulerint. Cui asserto, eti contrarius sit S. Thom. locis super relatis, est tamen pro nobis in Commentariis ad cap. 3. Matthæi, ubi arbitratur cum SS. Chrysostomo, Augustino, Ambros. Beda, & alii, Joannem Baptitam majoris fuisse sanctitatis virtutum, quam Apostolos.

Apostoli (ait Angelicus Doctor) fuerunt P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

maiores Joanne Baptista, non merito, sed officio novi Testamenti. Sic etiam plures alii Doctores Josephum Virginis Marris Sponsum in sanctitate Apostolis prætulerint, de quo vide nostrum Morales in Matthæum: Imò sunt, qui Apostolis præponant Parentes Mariae augustæ Joachimum, & Annam, quoad internam sanctitatem, & justitiam, etiam si fuisse, & ad speciem illuſtrior, Apostolorum gratia videatur. Vide S. Chrysostom. Hom. 34. in Matth. & Hom. 5. de Job, quem Apostolis parent facit.

454 Rursus, non èd spætæ hæc nostra tractatio, ut Martyres anteponat, aut adæquet absolutè Apostolis; nam re ipsa Apostoli martyri lauream adepti sunt, imò reliquis facere.

Apostoli Martyres omnibus Martyribus excellentiores extire, ceterorum martyrum facile Principes, Duces, & Capitanei. Quod Philo Carpathiorum Episcop. ad id Cantic. 7. reclinatorum Cant. 7. aureum, observavit opportunè, & eleganter ita: *Aureo reclinatorio Martyres comparantur.* Nec tamen existimes Apostolorum chorum Martyribus inferiorem; nam & ipsi Martyres existunt; factique sunt reclinatorum Christi. Expende, unde habendi sunt Apostoli Martyribus non inferiores; quia ipsi Martyres extiterunt. Non ergo Apostolus postponendus absolute Martyri est.

455 Restat inquirendum; ultra sit major dignitas, Apostolorum, an Martyrum, præcilio Apostolatum à martyrio? Causam non dirimo: proponam tamen fundamenta, quæ pugnare possunt pro sublimiori martyri, ac Martyrum dignitate. Primò, occurunt Patronum locutiones, cum de Martyribus sermocinantur, adèd graves, ut si rationis tru-

Martyrium in summo dignitatis culmine.

S. Petr. Dami.

Laudati vitatis, & Apollinaris Martyres.

martyri quo nihil est putat eximius, atque sublimius: quid tam eximium, atque sublimè est? Addit Martyri gloriam inestimabilem esse, infinitam menitram, inestimabilem titulum, triumphum immersum, gloriosum, & sublime fastigium clarificationis. Quæ elogia, & alia similia menti nostræ fidem faciunt, cum martyrium, & Martyres ponant in summo dignitatis culmine.

456 Secundò ex S. Chrysostomo Hom. 8. in Epist. ad Ephesios cap. 4. abundè sati conciliatur auctoritas nostræ existimationi: expendens enim quantæ sit gloriæ, & sublimitatis vinculum esse pro Christo ex verbis S. Epif.

Plus est pati pro Christo, quam esse Apostolum.

Pauli: *Ego vincitur in Domino: ita fatur pulcherrime. Vinculum esse propter Christum est præclarissimum, quam esse Apostolum, quam esse Doctorem, quam esse Evangelistam.* Quid ad mentem nostram luculentius dici poterat? Rem ubertim explicat suo illo vere aureo eloquentia fonte, præponens martyrium primo judicariæ Apostolorum auctoritati, L 3 & po-

126 Lib. II. De Martyrum dignitate,

& potestati: *Hoc fortasse est præclarus, quām sedere à dextris: hoc est magnificus, quām sedere super duodecim sedes.* Secundò, Pauli beatitudini: *Non tam censeo beatum quod rapus sit in Paradisum, quām quod projectus sit in carcerem.* Tertio præponit martyris admirandæ miraculorum patrationi: *Non erant adeo honorandæ Pauli manus, quæ claudunt, qui erat Lystris exercent, & fecerunt surgere, ut qua induitæ erant vinculis.* Si quis mihi dederit nunc ut suscitem mortuos, non hoc elegerim, sed catenam. Expendit deinde luculenter, & argutè, demuraturque Chrysostomus, qua ratione vinctus, & flagellatus Paulus munus obierit Apostolicum Christo parturiens nobilem fidelium cætum per Evangelium, per catenas, per verbena. Ex quibus rectè expensis concluditur, majus quid dignitatis, & excellentiae inesse tūm Paulo divixato, tūm fidelibus ab ipso vincto atque flagellato ad Christi fidem revocatis, quām Apostolico muneri solitariè sumpto. Et universum ex præfæctis Chrysostomi elogius evinci videtur, majoris esse splendoris, gloriae, excellentiae, majestatis, & sublimitatis martyrum quam apostolat. Martyres quām Apostolos.

Christo nihil gloriosius quam Crucis martyrium.

457 Tertiò, alter res porerat suaderi. Nam

ea plenè ratione, quā Christus Dominus

Apostolorum primus, & Princeps ad sum-

mum honoris, & dignitatis fastigium even-

tus est, evecti etiam sunt Apostoli. *Lucæ 22.*

39. *Ego dispono vobis, sicut dispoñuit mihi Pater regnum.* Atqui, Christus ad supremum illud excellentiæ culmen tanti apud Deum & homines pretii pervenit non tam apostolatu suo, doctrinâ, & prædicatione, quām acerbissimo Cruci martyrio, Paulo attestante ad Philipp. 2. 8. *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis.* Propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen. Et est hoc, quod ipse vehementer exoptabat *Joan. 12. 28.* *Pater clarifica nomen tuum, id est, me Deum, & Messiam:* Græcè est glorifica me. Et cap. 13. v. 31. & 32. *clarificatus, seu glorificatus tunc dicitur Christus quando passionem, & mortem subiit, ut explicant ibi nonnulli Ecclesiæ Patres, præsertim Chrysost. & Cyrillus relati à nostro Corderio catenâ Græcorum Patrum in Joannem.* Audi Cyrillum: *Nonne quando mirabilia faciebat, clarificabatur?* Quomodo igitur nunc clarificari se dicit, cum jam olim clarificatus sit? *Quia nimurum consumatio glorie in passione sita erat, quam pro mundi vita sustinuit, per quam quoque resurrectionis modus innotuit.* Si ergo ad hanc supremæ dignitatis, & gloriæ celsitudinem Christus pervenit per Crucis martyrium; quid mirum, si summa Apostolorum dignitas in eo ponatur, quod pro Christo mortem subierint, & martyria sua illos ad supremum excellentiæ gradum sublimaverint? Audiendus hic Chrysost. in illa hom. 8. super cap. 4. Epist. ad Ephesios. *Mibi est optabilius & magis eligendum male pati pro Christo, quām honorari à Christo.* Hoc magnus est honor, hoc est gloria, que omnia exuperat. Si ipse, qui propter me factus est servus, & evacuavit gloriam, non adeo existimat se esse in gloria, ut quando propter me agebatur.

S. Cyril.

Summa Apostolorum dignitas patiti pro Christo.

S. Chrys.

in Crucem, quid me non oportet pati? Sane ad Christi exemplum & veram existimationem, nihil est usque adeo gloriosum, & sublime, quām pro Deo pati, & mori; hæc eximia gloria est, eximiaque dignitas, superans apostolatus dignitatem.

458 Quartò, Apostolatus celsitudo duo *Quid pre se ferat apostolatus.* præ se fert: primùm Evangelii promulgationem: secundum legitimi, ac divini juris auctoritatem, atque potestatem ferendarum legum, & erigendæ Ecclesiæ Dei. Quæ duo mirum in modum resplendere in Apostolis, utpote Ecclesiæ Patribus, Ducibus, & Pastoribus: & resplendent etiam num in Episcopis illorum successoribus. Et quoad prædicationem, & animarum conversionem promicat summoperè hæc Apostolica dignitas in innumeris viris Apostolicis, qui tot animarum milia Deo pepererit per Evangelium, eaque ad gratiæ, & immortalitatis flatum evexerunt. Planè licet hæc magna sint, & magni apud Deum meriti; majus quid, sublimius, & excellentius videtur, quod Martyres tot cruciamenta, & mortem ipsam acer- *Quid vero bissimam subierint pro Christi gloria, Christi martyrium.*

Et eminentia. Cap. VI. 127

C A P. VI.

Martyrum dignitas quæ ratione componi valeat cum Matris Dei dignitate.

459 *P*raesens investigatio similitudinem requirit, non æquitatem inter SS. MM. dignitatem, & Genitricis Dei sublimitatem; nam hæc ejus generis est, ut (ex communi Patrum, & Scholasticorum mente) ab soluta potentia Dei facere nequeat superiorem aliam Matris dignitatem; quando quidem matris prærogativa à filio nobilitatem caput, & quod nobilior filius extet, sublimior extabit matris nobilitas: quod si filius ex potentia Dei melior esse nequeat, materna dignitas in summo erit fastigio, & quæ alia non possit esse illustrior. Inde ergo, cum Christus Deus, Filius sit Deiparae, quo nullus dignior inveniri queat; Mater Dei, ejus est nobilitas, ut de absoluta Domini potentia fieri nequeat melior alia, illustrior, sublimior; maternitas, etiam si alia scemna esse posset abundantiore gratia conspicua. Adhuc tamen pro Martyrum gloriis disquirio similitudinem, seu comparationem aliquam inter eorum nobilitatem, & Matris Dei excellentiam, absque ulla Deiparae injuria; imò, ut apparebit, magno cum ipsius splendore.

460 Atque in primis, eximia Genitricis Dei dignitas assurgit ex eo, quod purissimum sanguinem suppeditaverit in utero suo ad corporis Dominici efformationem, divina Spiritus Sancti operatione. Cum enim formatus Christus sit ex Virgine, tamquam verus filius ex vera matre, necessarium omnino fuit, ut B. Virgo in illa conceptione præfliterit quod alia feminæ in filiorum suorum conceptione præfare solent, ut verè matres possint appellari. Illud autem præcipuum est, quod sanguinem suum administrarent, ex quo factus possit formari. Hoc ergo, ut minimum, necessarium fuit in Virginine, ut verè Mater Christi estet, & nuncupari posset. Qua de re consulendus S. Thom. locus non relinquunt dubitationi, martyrum, & Martyres non solum aquari, sed prædere dignitate apostolatui solitariè sumptu. *Martyrum autem (ait S. Thom. 2. 2. qu. 124. art. 3.) inter omnes actus virtuosos maximè demonstrat perfectionem Charitatis, &c.*

Itaque quæcumque sunt charitatis divinæ in Apostolatum argumenta, gravius exprimunt summam Martyrum Apostolorum, & reliquorum Martyrum dignitatem, & excellentiam. Hæc sufficiunt pro re à nullo haec tenus (quem viderim) inculcata; facile erit cuivis inventis addere.

Cant. 8. ubi Spiritus Sanctus ad Virginem Matrem, & Sponsam: *Pone me ut signaculum super cor tuum.* S. Hieronym. in fine Epist. ad Euseb. transfert. *Pone me ut umbracu-*

lum super cor tuum: umbraculum certè illud, de quo Lucæ 1. Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Umbraculum super cor, unde subministravit Mater Virgo sanguinem ad Christi incarnationem. Quod etiam facit Aristot. sententia lib. 2. de generat. anima. cap. 4. existimantis, pueros in utero matris nutriti alimento sanguinis ex corde attracti. En qua ratione evecta Virgo est ad eximiam Genitricis Dei dignitatem, subministrando videlicet purissimum sanguinem ad corporis Christi fabricam.

461 Addé, vel hac de causa posse Virginem Matrem jure optimo nuncupari non solum Christi Matrem, sed Martyrem etiam: quia non quomodounque suum proprium sanguinem elargita est, sed ut ex illo fabricaretur Fueri Jetu corpus passibile, & mortale; imò verò etiam ut illum in passione, & Crucifixum profunderet pro Dei gloriâ, & humani generis redēptione. Ipsa verò tanto, tamquam ardentì erga Christum amore cerebratur, ut quā promptitudine guttas illas sanguinis subministrabat ad Incarnationis opus, eadem reliquum cruxis, & vitam ipsam gerosè poneret pro dilecto filio. Quod luctuenter expressit S. Bernardinus Senensis tom. 3. Ser. 6. art. 2. cap. 1. *Hec Virgo se obiulit ad illam inestimabilem mortem, & ad illud ineffabile incendium, quo in ipsa Christi conceptione tota fuit succensa.* Si enim ante hoc ipsa præ ceteris fuit propria ad exponendum

Luc. 1. 45.

Vel hac de causa Mariae Christi Martyr.

S. Bern.

Crucifixum cum Christo in opere incarnationis.

je omni morti, & martyrio propter Deum, quanto incomparabilius in hac hora? Si etiam omnes, qui per Baptismum introcum statum Christi, confupsi sunt secundum Apostolum Coloss. 2. per Baptismum in morte, & crucifixum vetus homo eorum, quanto magis Virgo cum Christo crucifixa est in hora hujus conceptionis? Et concludit: *In signum igitur quod crucifixum crucifixum concepit, ordinavit summa Sapientia Dei, quod eadē die Christum concepit, quo etiam fuit passus.* Vides, qua ratione Virgo ad Matris Dei dignitatem evecta est, eadem quoque fuisse ad martyris fastigium elevatam? Videatur voluisse Deus, neutram hanc dignitatem reperire in Deipara solitariam, sed alteram alteri ad sociari, & candorem Matris Virginis, & ruborem Martyris inclytæ, ob germanitatem, & similitudinem, quam inter te habent.

462 Cum igitur hæc ita sint, quis non admvertat, Martyrum dignitatem posse recte componi cum materna Genitricis Dei excellentia? Etenim, subministrarunt abundè Martyres divinissimi suum proprium sanguinem, si non ad physicam, & realem corporis Christi generationem, ad moralem tamen, & spiritualem ejusdem Christi in animis fideliū efformationem, quæ resplendet in fide, spe, & charitate. Eò in primis spectabat Martyrum confessio, & verba vita proprio timeta cruce: *Ut infideles, & perditos ab errore veteris perfidie revocarent, ut loquitur S. Petri. Damiani, Serm. 19. de S. Anthimo Martyr.* Eò etiam conflantia in tormentis, & morte immanissima. *Videte (ait S. Maximus in Natali SS. Tauricorum Mart.) quid Martyribus debeamus, in quo alter tor-*

S. Maxi.

L. 4.

spiritu-

S. Dam.

Et cordis sanguinem.

S. Hieron.